

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město

Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz

www.financniarbitr.cz

Evidenční číslo:

8765/2013

Registrační číslo (uvádějte
vždy v korespondenci):

499/PS/2013

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 5. 8. 2013 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu navrhovatele ■ (dále též „Navrhovatel“), proti instituci, Metropolitní spořitelní družstvo, se sídlem Sokolovská 394/17, 180 00 Praha 8 - Karlín, IČO 255 71 150, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl Dr, vložka 7890, zastoupené na základě plné moci ze dne 16. 8. 2013 ■ (dále též „Instituce“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o provedení platebního příkazu ve výši 431.000 Kč a úroky z prodlení, takto:

- I. **Instituce, Metropolitní spořitelní družstvo, se sídlem Sokolovská 394/17, 180 00 Praha 8 - Karlín, IČO 255 71 150, je podle § 109 odst. 1 ve spojení s § 117 odst. 4 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů, povinna zajistit připsání částky 431.000 Kč podle platebního příkazu navrhovatele, ■, k převodu peněžních prostředků ve výši 431.000 Kč z účtu č. ■ na účet č. ■ ze dne 2. 7. 2013 se splatností 2. 8. 2013 na účet poskytovatele platebních služeb příjemce, společnosti ■.**
- II. **Instituce, Metropolitní spořitelní družstvo, je podle § 117 odst. 4 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů, povinna uvést účet č. ■ navrhovatele, ■, do stavu, v jakém by byl, kdyby nedošlo k nesprávnému provedení platební transakce podle platebního příkazu navrhovatele, ■, k převodu peněžních prostředků ve výši 431.000 Kč z účtu č. ■ na účet č. ■ ze dne 2. 7. 2013 se splatností 2. 8. 2013.**
- III. **Instituce, Metropolitní spořitelní družstvo, je podle § 369 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 1 nařízení vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, povinna navrhovateli, ■, k jeho rukám nebo na jím určený bankovní účet zaplatit úroky z prodlení za období od 6. 8. 2013 do dne splnění povinnosti uložené ve výroku I. tohoto nálezu ve výši 8,05 % ročně, a to do tří dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu.**

IV. Instituce, Metropolitní spořitelní družstvo, je podle § 17a zákona o finančním arbitrovi povinna zaplatit sankci ve výši 10 % ze součtu částky, která bude podle výroku I. tohoto nálezu připsána na účet poskytovatele platebních služeb příjemce, společnosti ■, a částky, která bude podle výroku III. tohoto nálezu vyplacena Navrhovateli, protože arbitr v nálezu vyhovuje návrhu Navrhovatele. Sankci je Instituce povinna uhradit ve lhůtě do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu na účet Kanceláře finančního arbitra vedený u České národní banky, č. 19-3520001/0710, var. symbol 4992013, konst. symbol 558.

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Návrhem na zahájení řízení se Navrhovatel před finančním arbitrem domáhal proti Instituci provedení platebního příkazu ve výši 431.000 Kč. V průběhu řízení Navrhovatel rozšířil svůj návrh a domáhá se zákonných úroků z prodlení za období ode dne 6. 8. 2013 do dne provedení platebního příkazu.

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel uzavřel dne 17. 7. 2012 s Institucí Smlouvu o spořicím kontu č. ■ (dále jen „Smlouva o účtu“), na základě které mu Instituce zřídila běžný účet č. ■ dále jen „Účet“). Smlouva o účtu označuje za svoji nedílnou součást Všeobecné obchodní podmínky účinné od 2. 1. 2012 (dále jen „Všeobecné podmínky“), Obchodní podmínky Spořicího konta účinné od 1. 11. 2010 (dále jen „Podmínky Spořicího konta“), Podmínky platebního styku a využití sběrného účtu účinné od 2. 1. 2012 (dále jen „Platební podmínky“), a Ceník poplatků platný a účinný od 1. 2. 2012 (dále jen „Ceník poplatků“). Dne 14. 1. 2013 uzavřel Navrhovatel s Institucí Smlouvu o jednorázovém termínovaném vkladu na 6 měsíců číslo ■ (dále jen „Smlouva o jednorázovém termínovaném vkladu“). Tato smlouva označuje za svou nedílnou součást Všeobecné podmínky, Obchodní podmínky jednorázového termínovaného vkladu a termínovaného vkladu s obnovou účinné od 1. 11. 2010 (dále jen „Podmínky Termínovaných vkladů“) a Ceník poplatků. Dne 17. 7. 2012 uzavřeli Navrhovatel s Institucí Smlouvu o elektronickém výpisu. Tato smlouva označuje za svou nedílnou součást Všeobecné podmínky, Podmínky Elektronického výpisu platné a účinné od 2. 1. 2012 a Ceník poplatků.

Smlouva o účtu je smlouvou o běžném účtu podle § 708 an. zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“), a současně rámcovou smlouvou o platebních službách podle § 74 odst. 1 písm. a) zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o platebním styku“), neboť Instituce se zavázala provádět pro Navrhovatele platební transakce ve smlouvě předem neurčené. To vyplývá z článku II „Platební služby“ Platebních podmínek, kde se Instituce zavázala provádět platební službu Jednorázový převod, což je podle Platebních podmínek služba umožňující jednorázový bezhotovostní převod peněžních prostředků z příslušného běžného nebo vkladového účtu zřízeného a vedeného na základě smlouvy o běžném nebo vkladovém účtu mezi klientem a Institucí (dále jen „Účet u Instituce“) na Účet u Instituce příjemce.

Kromě Jednorázového převodu se zavázala Instituce v čl. VI. Platebních podmínek umožnit Navrhovateli připsání peněžních prostředků v českých korunách na Účet u Instituce a bezhotovostní výplatu peněžních prostředků v českých korunách z Účtu u Instituce

prostřednictvím účtu č. ■■■, vedeného u společnosti ■■■, jehož je Instituce podle čl. II. „Vymezení některých pojmů“ Všeobecných podmínek majitelem (dále jen „Sběrný účet“).

Převod peněžních prostředků je platební službou podle § 3 odst. 1 písm. c), příp. d) zákona o platebním styku. Navrhovatel v tomto případě vystupuje ve vztahu k Instituci jako plátce (tj. ten, z jehož účtu mají být peněžní prostředky odepsány), Instituce vystupuje ve vztahu k Navrhovateli jako poskytovatel platebních služeb plátce.

Účet je platebním účtem podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o platebním styku, neboť slouží k provádění platebních transakcí.

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je finanční arbitr příslušný, neboť se jedná o spor mezi poskytovatelem platebních služeb a uživatelem platebních služeb při poskytování platebních služeb podle § 1 písm. a) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), dána pravomoc českého soudu.

2. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že dne 2. 7. 2013 zaslal Instituci platební příkaz k převodu peněžních prostředků ve výši 431.000 Kč z Účtu na svůj účet č. ■■■ vedený u společnosti ■■■ (dále jen „Cílový účet“) se splatností 2. 8. 2013 (dále jen „Platební příkaz“), který byl Instituci doručen dne 3. 7. 2013. Navrhovatel tvrdí, že Instituce Platební příkaz neprovedla.

Navrhovatel se domáhá provedení Platebního příkazu a zákonného úroku z prodlení od 6. 8. 2013 do provedení Platebního příkazu, který požaduje vyplatit na Cílový účet.

3. Tvrzení Instituce

Instituce namítá, že jí dne 7. 5. 2013 Česká národní banka svým Předběžným opatřením ČNB uložila, aby se ode dne 7. 5. 2013 zdržela jakéhokoliv jednání spočívajícího v přijímání vkladů od svých členů, jakéhokoliv jednání spočívajícího v poskytování úvěrů svým členům a jakéhokoliv jednání spočívajícího v pořizování (nákupu) aktiv s přiřazenou rizikovou vahou větší než 0 %. Instituce proti Předběžnému opatření ČNB podala rozklad, který Česká národní banka dne 8. 8. 2013 zamítla.

Instituce současně tvrdí a dokládá, že Vrchní státní zastupitelství v Praze Instituci zajistilo peněžní prostředky na jejích účtech u bank Usneseními VSZ o zajištění majetku. Instituce proti všem Usnesením VSZ o zajištění majetku podala stížnosti, které Vrchní soud v Praze zamítl.

Instituce vysvětluje, že Platební příkaz provést neodmítla, nýbrž jej provést nemohla. V důsledku zajištění svých prostředků na účtech u bank Instituce neměla na svých účtech peněžní prostředky, které by mohla použít k provedení příkazů svých členů. Platby tak musela odložit do doby, než získá disponibilní prostředky. Přestože Instituce disponibilní prostředky získala, nemohla uspokojit všechny požadavky svých klientů, proto platební příkazy prováděla postupně podle data splatnosti. Platební příkaz Navrhovatele tímto způsobem dosud provést nemohla.

Instituce tvrdí, že dne 13. 8. 2013 podala Vrchnímu státnímu zastupitelství v Praze žádost o omezení rozsahu zajištění, v níž požádala o uvolnění peněžních prostředků k úhradě konkrétních platebních příkazů, včetně Platebního příkazu. O této žádosti však Vrchní státní zastupitelství v Praze dosud nerozhodlo.

K otázce úroků z prodlení Instituce tvrdí, že se bude řídit názorem finančního arbitra vyjádřeným v pravomocném nálezu v řízení vedeném pod registračním číslem 418/PS/2013. Pokud finanční arbitr povinnost hradit úroky v prodlení v tomto řízení pravomocně uloží, Instituce zařadí požadavek Navrhovatele do pořadí v evidenci výplat jejích závazků ke dni 22. 9. 2013, kdy ji Navrhovatel vyzval k úhradě úroků z prodlení.

4. Důkazy a důkazní prostředky opatřené finančním arbitrem

Finanční arbitr v řízení jako podklad pro rozhodnutí opatřil důkazní prostředky:

- a) výroční zprávu Instituce za rok 2012;
- b) měsíční rozvahu Instituce ze dne 30. 6. 2013.

5. Dokazování a hodnocení důkazů

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy. Podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není finanční arbitr vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy; při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy.

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů bere za prokázané, že Navrhovatel zaslal Instituci dne 2. 7. 2013 Platební příkaz se splatností 2. 8. 2013, podle kterého měla Instituce z Účtu převést peněžní prostředky ve výši 431.000 Kč na Cílový účet. Instituce Platební příkaz obdržela dne 3. 7. 2013. To vyplývá z Platebního příkazu a dodejky podací číslo ■.

Finanční arbitr se v otázce nároku Navrhovatele vzneseného v řízení před finančním arbitrem zabýval právními otázkami,

- (i) zda a v jakém rozsahu Instituce spornou platební transakci provedla řádně a včas ve smyslu § 108 odst. 1 a § 109 odst. 1 zákona o platebním styku;
- (ii) zda a v jakém rozsahu Instituce splnila své povinnosti vyplývající z odpovědnosti za nesprávně provedenou platební transakci ve smyslu § 117 odst. 4 zákona o platebním styku;
- (iii) zda Navrhovatel oznámil nesprávně provedenou platební transakci Instituci bez zbytečného odkladu po té, co se o ní dozvěděl, ve smyslu § 121 zákona o platebním styku;
- (iv) zda a v jakém rozsahu se Instituce v tomto případě může zprostit odpovědnosti vyplývající z nesprávného provedení platební transakce ve smyslu § 123 zákona o platebním styku;
- (v) zda Navrhovateli náleží úroky z prodlení podle § 369 odst. 1 obchodního zákoníku.

Ad (i)

Podle § 108 odst. 1 zákona o platebním styku platí, že „[p]oskytovatel (tedy Instituce – pozn. finančního arbitra) *provede platební transakci ve lhůtách dohodnutých s uživatelem* (tedy

Navrhovatelem – pozn. finančního arbitra) v souladu s ustanoveními tohoto oddílu, nestanoví-li jiný právní předpis možnost lhůtu prodloužit.“

Pro transakce v české měně, které jsou prováděny výlučně na území České republiky a nezahrnují směnu měn, ustanovení § 109 odst. 1 zákona o platebním styku stanoví, že „[p]oskytovatel plátce (tedy Instituce – pozn. finančního arbitra) zajistí, aby peněžní prostředky byly připsány na účet poskytovatele příjemce (tedy společnosti ■■■, – pozn. finančního arbitra) nejpozději do konce následujícího pracovního dne po okamžiku přijetí platebního příkazu.“

Navrhovatel a Instituce se v čl. VI. Platebních podmínek dohodli: „[k]lient může požádat Spořitelní družstvo (tedy Instituci – pozn. finančního arbitra) [...] o bezhotovostní výplatu peněžních prostředků v českých korunách z Účtu prostřednictvím Sběrného účtu. [...] Žádost o bezhotovostní výplatu peněžních prostředků z Účtu prostřednictvím Sběrného účtu podá Klient (tedy Navrhovatel – pozn. finančního arbitra) tak, že v Listinném platebním příkazu pro Jednorázový převod vyplní jako účet příjemce Jedinečný identifikátor účtu vedeného u jiného poskytovatele než je Spořitelní družstvo. [...] Spořitelní družstvo vyhoví žádosti o využití Sběrného účtu přiměřeně ustanovením Zákona o platebním styku, pokud tyto Platební podmínky nestanoví jinak.“

Podle názoru finančního arbitra nelze než toto ujednání vykládat tak, že Instituce je povinna takové platební transakce provádět nejpozději ve lhůtě stanovené zákonem o platebním styku, jelikož lhůta do konce následujícího pracovního dne po okamžiku přijetí platebního příkazu je v tomto případě maximální možnou lhůtou, kterou lze mezi poskytovatelem a uživatelem platebních služeb sjednat.

Podle § 104 odst. 1 zákona o platebním styku platí, že „[o]kamžikem přijetí platebního příkazu je okamžik, kdy poskytovatel plátce obdrží platební příkaz přímo od plátce nebo z podnětu příjemce.“ Podle § 104 odst. 2 zákona o platebním styku platí, že „[j]estliže se uživatel, který dává platební příkaz k platební transakci, a jeho poskytovatel dohodnou, že provedení platební transakce započne v určitý okamžik, v okamžik, kdy budou splněny určité podmínky, nebo na konci určitého období (dále jen „odložená splatnost platebního příkazu“), považuje se za okamžik přijetí takto určený okamžik.“

Instituce a Navrhovatel se v čl. III Platebních podmínek dohodli, že „Spořitelní družstvo a Klient se mohou na návrh Klienta dohodnout na odložení dne splatnosti Listinného platebního příkazu. Návrh dohody na odložení dne splatnosti podá Klient tak, že na Listinném platebním příkazu uvede jako den splatnosti datum, které nastane po dni jeho doručení. Spořitelní družstvo navrženou dohodu na odložení data splatnosti nepřijme a platební transakci odmítne provést, jestliže má odložený den splatnosti nastat později než 3 měsíce ode dne doručení Listinného platebního příkazu. Za okamžik přijetí Listinného platebního příkazu s dohodnutým odloženým dnem splatnosti se považuje začátek Otevírací doby příslušné Pobočky ve dni splatnosti uvedeném na Listinném platebním příkazu. Není-li den splatnosti zároveň pracovním dnem příslušné Pobočky, považuje se za okamžik přijetí Listinného platebního příkazu začátek bezprostředně následujícího pracovního dne Spořitelního družstva.“

V tomto případě Navrhovatel uvedl na Platebním příkazu jako den splatnosti den 2. 8. 2013 (pátek). Z důkazů shromážděných finančním arbitrem nevyplývalo, že by Instituce takto navrženou dohodu odmítla. Finanční arbitr proto považuje Platební příkaz za přijatý dne 2. 8. 2013, když Platební příkaz Instituce přijala poštovní zásilkou v době, kdy její pobočky byly

uzavřeny, a ustanovení Platebních podmínek o okamžiku přijetí na začátku otevírací doby pobočky tak nelze aplikovat.

Instituce proto byla povinna připsat peněžní prostředky na účet poskytovatele příjemce nejpozději do konce dne 5. 8. 2013 (pondělí), neboť tento den byl následujícím pracovním dnem po dni 2. 8. 2013. Finanční arbitr konstatuje, že povinnost podle § 109 odst. 1 zákona o platebním styku Instituce podle shodných tvrzení stran sporu a důkazů předložených finančnímu arbitrovi, tedy výpisu z Účtu ze dne 31. 8. 2013, výpisu z Účtu ze dne 30. 9. 2013, výpisu z účtu č. ■ ze dne 1. 9. 2013 za období od 1. 8. 2013 do 31. 8. 2013 a výpisu z účtu č. ■ ze dne 1. 10. 2013 za období od 1. 9. 2013 do 30. 9. 2013, nesplnila.

Ad (ii)

Podle § 117 odst. 1 zákona o platebním styku platí, že „[p]oskytovatel plátce odpovídá plátcí za nesprávně provedenou platební transakci, ledaže plátcí a tam, kde to připadá v úvahu, také poskytovateli příjemce doloží, že částka nesprávně provedené platební transakce byla řádně a včas připsána na účet poskytovatele příjemce.“

Podle § 117 odst. 4 zákona o platebním styku platí, že „[j]estliže poskytovatel plátce odpovídá plátcí za nesprávně provedenou platební transakci a plátce mu neoznámí, že netrvá na provedení platební transakce, poskytovatel plátce neprodleně zajistí připsání částky nesprávně provedené platební transakce na účet poskytovatele příjemce a a) uvede platební účet plátce do stavu, v němž by byl, kdyby k nesprávnému provedení platební transakce nedošlo, nebo b) vrátí nesprávně zaplacenou úplatu a ušlé úroky plátcí, jestliže postup podle písmene a) nepřipadá v úvahu.“

Nesprávně provedenou transakcí se rozumí transakce, která nebyla provedena řádně (např. byla provedena v nesprávné částce) nebo nebyla provedena včas. Spornou platební transakcí je tedy na místě považovat za nesprávně provedenou platební transakci. Finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel Instituci oznámil, že netrvá na provedení platební transakce.

Instituce tak byla po 5. 8. 2013 povinna neprodleně zajistit připsání částky sporné platební transakce na účet poskytovatele příjemce a uvést Účet do stavu, v němž by byl, kdyby k nesprávnému provedení platební transakce nedošlo, když z důkazních prostředků shromážděných finančním arbitrem nevyplývá, že by tento postup nepřipadal v úvahu.

Finanční arbitr ke dni vydání tohoto rozhodnutí nezjistil, že by Instituce některou z těchto povinností splnila, to ostatně vyplývá ze shodného tvrzení stran, výpisu z Účtu ze dne 31. 8. 2013, výpisu z Účtu ze dne 30. 9. 2013, výpisu z účtu č. ■ ze dne 1. 9. 2013 za období od 1. 8. 2013 do 31. 8. 2013 a výpisu z účtu č. ■ ze dne 1. 10. 2013 za období od 1. 9. 2013 do 30. 9. 2013.

Ad (iii)

Podle § 121 zákona o platebním styku platí, že „[p]ráva uživatele a odpovídající povinnosti poskytovatele stanovené v § 110, 111, 113, 114, § 115 odst. 1 a § 117 zaniknou, jestliže uživatel neoznámí neautorizovanou nebo nesprávně provedenou platební transakci poskytovateli bez zbytečného odkladu po té, co se o ní dozvěděl, nejpozději však do 13 měsíců ode dne odepsání peněžních prostředků z platebního účtu.“

Navrhovatel s Institucí komunikoval ohledně nesprávného provedení Sporné platební transakce již dne 2. 8. 2013, jak vyplývá z e-mailu Navrhovatele adresovaného Institucí ze dne 2. 8. 2013 a e-mailu Instituce adresovaného Navrhovateli ze dne 2. 8. 2013, 11:51 hod. Takto učiněné oznámení nesprávně provedené platební transakce považuje finanční arbitr za oznámení učiněné bez zbytečného odkladu.

Ad (iv)

Podle § 123 zákona o platebním styku platí, že „*[j]estliže splnění povinnosti stanovené v tomto dílu (tedy mj. v § 117 odst. 4 – pozn. finančního arbitra) a v oddílu 2 dílu 5 (tedy mj. v § 109 odst. 1 – pozn. finančního arbitra) zabránila okolnost, která je neobvyklá, nepředvídatelná, nezávislá na vůli povinné strany a jejíž následky nemohla povinná strana odvrátit, neodpovídá povinná strana za nesplnění této povinnosti.*“

Pokud se týká povahy okolnosti vylučující odpovědnost, musí taková okolnost splňovat všechny výše uvedené podmínky současně, musí tedy být zároveň neobvyklá, nepředvídatelná, nezávislá na vůli povinné strany a její následky nemohla povinná strana odvrátit.

Finanční arbitr dospěl k závěru, že zajištění peněžních prostředků poskytovatele platebních služeb v rámci trestního řízení je z povahy věci okolností neobvyklou. V tomto případě šlo o okolnost nezávislou na vůli povinné strany, neboť Instituce nebyla iniciátorem tohoto zajištění, naopak, jak tvrdí, se zajištění bránila prostřednictvím stížnosti a žádosti o omezení zajištění peněžních prostředků.

Usnesení VSZ o zajištění majetku, kterými byly peněžní prostředky Instituce zajištěny, byla vydána podle § 79a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“), který stanoví: „*Nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že peněžní prostředky na účtu u banky jsou určeny ke spáchání trestného činu nebo k jeho spáchání byly užity nebo jsou výnosem z trestné činnosti, může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán rozhodnout o zajištění peněžních prostředků na účtu a případně též peněžních prostředků dodatečně došlých na účet, vztahuje-li se důvod zajištění i na ně, včetně jejich příslušenství. Policejní orgán k takovému rozhodnutí potřebuje předchozí souhlas státního zástupce. Předchozího souhlasu státního zástupce není třeba v naléhavých případech, které nesou odkladu. Policejní orgán je v takovém případě povinen do 48 hodin své rozhodnutí předložit státnímu zástupci, který s ním buď vysloví souhlas, nebo je zruší.*“

Podle § 21 zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) vykonává Česká národní banka dohled nad činností družstevních záložen a dodržováním povinností stanovených jim tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem. Podle § 28 téhož zákona zjistí-li Česká národní banka nedostatky spočívající mj. v provedení nebo rozhodnutí o provedení obchodu, převodu finančních prostředků nebo jiné transakce družstevní záložnou způsobem, který samostatně nebo společně s jiným obchodem, převodem nebo jinou transakcí poškozují nebo může poškodit zájmy jejích vkladatelů a členů nebo ohrožuje bezpečnost a stabilitu družstevní záložny, může Česká národní banka mj. vyžadovat, aby družstevní záložna ve stanovené lhůtě zjednala nápravu, tím, že omezí některé povolené činnosti, ukončí nepovolené

činnosti nebo nebude provádět některé obchody, převody finančních prostředků nebo jiné transakce.

Podle § 18 odst. 1 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, jsou povinné osoby (např. banky) povinny oznamovat podezřelé obchody Ministerstvu financí, které podle § 32 odst. 1, pokud zjistí skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, podá oznámení podle trestního řádu a současně orgánu činnému v trestním řízení poskytne všechny související informace z výsledků vlastního šetření. Podezřelým obchodem se pro účely téhož zákona rozumí obchod uskutečněný za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu užitá prostředky jsou určeny k financování terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat.

Upravují-li tedy právní předpisy hmotněprávně i procesněprávně situaci, kdy jsou orgány činné v trestním řízení, Česká národní banka, Ministerstvo financí a další osoby povinny jednat ve smyslu výše uvedených ustanovení, pak nejde, nastane-li tato situace, o okolnost nepředvídatelnou, a tedy okolnost vylučující odpovědnost.

Instituce si podle názoru finančního arbitra musela být vědoma, že nastanou-li skutečnosti nasvědčující tomu, že peněžní prostředky na jejich účtech u bank jsou určeny ke spáchání trestného činu nebo k jeho spáchání byly užity nebo jsou výnosem z trestné činnosti, orgány činné v trestním řízení mohou přistoupit k zajištění těchto peněžních prostředků.

Za takové skutečnosti Vrchní státní zastupitelství v Praze označuje poskytnutí úvěrů ze strany Instituce ve výši stovek milionů korun na nákup a prodej nemovitostí a developerských projektů tzv. ready-made společnostem (tedy tzv. předzaloženým společnostem – společnostem, které jsou zapsány v obchodním rejstříku, mají název, sídlo, jednatele, identifikační číslo a plně splacený základní kapitál, avšak nevyvíjejí žádnou obchodní činnost, jsou založeny pouze za účelem prodeje konečnému zákazníkovi), jejichž jednatele byly osoby bez místa trvalého pobytu, s kriminální minulostí, na něž je vedeno exekuční řízení. Z Usnesení VSZ o zajištění majetku dále vyplývá, že hodnota nemovitostí, na nichž bylo k zajištění úvěrů zřízeno zástavní právo, neodpovídá hodnotě poskytnutých úvěrů a peněžní prostředky takto poskytnuté byly dále několikrát převáděny a nakonec byly připsány na účty vedené pro společnosti sídlící v zahraničí.

Rozhodnutí o tom, zda jsou naplněny podmínky § 79a trestního řádu, svěruje zákon předsedovi senátu a v přípravném řízení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu se souhlasem státního zástupce. Podle § 57 odst. 3 správního řádu je rozhodnutím příslušného orgánu o předběžné otázce, které je pravomocné, popřípadě předběžně vykonatelné, správní orgán vázán. Finanční arbitr je tak vázán rozhodnutím jiného orgánu veřejné moci, správního orgánu nebo soudu, včetně rozhodnutí o zajištění peněžních prostředků na účtu u banky vydaného podle § 79a trestního řádu.

K prokázání skutečnosti, že následky zajištění peněžních prostředků Instituce na účtech u bank, tedy nemožnost provádět platební transakce, byly neodvratitelné, Instituce finančnímu arbitrovi nepředložila žádné důkazní prostředky.

Podle Usnesení VSZ o zajištění majetku bylo na účtech Instituce zajištěno celkem 2.726.269.595,69 Kč. Z rozhodnutí ČNB nevyplývá, že by Instituce nemohla nakládat s ostatním majetkem. Podle účetní závěrky publikované v obchodním rejstříku tvořila aktiva Instituce

k 31. 12. 2012 celkem 10.311.273.000 Kč. Podle měsíční rozvahy Instituce k 30. 6. 2013 publikované na webové stránce Instituce tvořila aktiva Instituce k 30. 6. 2013 celkem 14.301.329.000 Kč. Pokud tedy z aktiv Instituce, která v době krátce před splatností Platebního příkazu musela tvořit částku mezi 10.311.273.000 Kč a 14.301.329.000 Kč, bylo 2.726.269.595,69 Kč zajištěno na účtech u bank, potom Instituce mohla provedení Sporné platební transakce zajistit s pomocí svého ostatního majetku, když současně platí, že Instituce je povinna svou platební schopnost trvale udržovat a pro případ její krize mít sestavený pohotovostní plán.

Podle § 11 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech družstevní záložna udržuje trvale svou platební schopnost a je povinna dodržovat stanovená pravidla likvidity a bezpečného provozu. Tato pravidla stanoví Česká národní banka vyhláškou. Podle § 26 vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry musí mít povinná osoba (tedy mj. družstevní záložna) strategii řízení rizik, která stanoví mj. zásady řízení rizika likvidity, metody pro řízení rizika likvidity, včetně stresového testování a zásady pro sestavení a úpravy pohotovostního plánu pro případ krize likvidity.

„Břemeno tvrzení a břemeno důkazní ohledně skutkových okolností, na nichž se zproštění odpovědnosti zakládá, tíží povinnou stranu, neboť ona z těchto skutkových okolností dovozuje právní následky ve svůj prospěch (vyloučení své vlastní odpovědnosti)“ (Beran, J., Doležalová, D., Strnadel, D., Štěpánová, A.: Zákon o platebním styku. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011). Instituce však finančnímu arbitrovi nedoložila žádné doklady o tom, že získání peněžních prostředků z jiných zdrojů nemohla uskutečnit v takové míře a v takovém čase, aby mohla provést Platební příkaz. Finanční arbitr proto musí konstatovat, že Instituce neprokázala, že následky okolnosti, která jí zabránila ve splnění povinností vyplývajících z § 109 odst. 1 a § 117 odst. 4 zákona o platebním styku, nemohla odvrátit.

Finanční arbitr uzavírá, že v projednávaném případě okolnosti uvedené v § 123 zákona o platebním styku dány nebyly a Instituce se tak nemůže zprostit odpovědnosti za nesprávně provedenou spornou platební transakci.

Ad (v)

Podle § 369 odst. 1 obchodního zákoníku platí, že *„[j]e-li dlužník v prodlení se splněním peněžitého závazku nebo jeho části a není smluvena sazba úroků z prodlení, je dlužník povinen platit z nezaplacené částky úroky z prodlení určené ve smlouvě, jinak určené předpisy práva občanského. Věřitel má vedle úroků z prodlení nárok na úhradu minimální výše nákladů spojených s uplatněním své pohledávky v rozsahu a za podmínek stanovených nařízením vlády.“*

Peněžítým závazkem Instituce vůči Navrhovateli vyplývajícím ze Smlouvy o účtu jako smlouvy o běžném účtu podle § 708 an. obchodního zákoníku je mj. vyplácet z Účtu peněžní prostředky nebo z něj či na něj provádět jiné platební transakce.

Povahou peněžních prostředků na běžném účtu se ve svém rozsudku ze dne 10. 11. 2004, sp. zn. 35 Odo 801/2002, zabýval Nejvyšší soud ČR, který konstatuje: *„Peněžní prostředky na účtu vedeném peněžním ústavem na základě smlouvy o běžném účtu nebo na základě smlouvy o vkladovém účtu z tohoto pohledu nejsou v majetku majitele účtu, v jehož prospěch byl tento účet zřízen, nýbrž v majetku peněžního ústavu. [...] Oprávnění majitele účtu, spočívající v tom,*

aby na základě jeho příkazu byly vyplaceny peněžní prostředky z účtu u peněžního ústavu, totiž představuje, jak výše uvedeno, pouze pohledávku z účtu u peněžního ústavu. Jinak řečeno, nejde o „věc“, nýbrž o „nárok majitele účtu na výplatu peněžních prostředků z tohoto účtu“ (pohledávku z účtu) při splnění sjednaných podmínek.“

V tomto případě byly na Účtu ke dni splatnosti Platebního příkazu peněžní prostředky ve výši 433.502,84 Kč, jak vyplývá z výpisu z Účtu ze dne 31. 8. 2013 a detailu Účtu zobrazujícího pohyb na Účtu od 2. 7. 2013 do 2. 8. 2013, a Navrhovatel tak měl v této výši pohledávku z účtu u Instituce. Převodem těchto peněžních prostředků podle Platebního příkazu tak Instituce kromě závazku vyplývajících ze smluvního vztahu Navrhovatele a Instituce jako uživatele a poskytovatele platebních služeb (tedy připsat peněžní prostředky na účet poskytovatele příjemce) plnila také svůj závazek ze smluvního vztahu Navrhovatele a Instituce jako věřitele a dlužníka, přičemž předmětem tohoto závazku byla výplata peněžních prostředků Navrhovateli.

Z toho důvodu bylo provedení sporné platební transakce zároveň plněním peněžitého závazku Instituce vůči Navrhovateli a opožděným provedením sporné platební transakce se Instituce dostala do prodlení.

Smlouva o účtu neobsahuje ujednání smluvních stran o sazbě úroků z prodlení ani úrocích z prodlení. Instituce je tak povinna platit úroky z prodlení určené nařízením vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 1 tohoto nařízení ve znění účinném od 1. 7. 2013 platí, že „[v]ýše úroku z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro poslední den kalendářního pololetí, které předchází kalendářnímu pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o osm procentních bodů.“

Navrhovatel se domáhá provedení platební transakce. Provedením platební transakce je v tomto případě třeba rozumět splnění povinností Instituce vyplývajících z § 109 odst. 1 a § 117 odst. 4 zákona o platebním styku, tj. připsání částky 431.000 Kč na účet poskytovatele platebních služeb příjemce, tedy společnosti ■, a uvedení Účtu do stavu, v jakém by byl, kdyby k nesprávnému provedení platební transakce nedošlo, tedy do stavu, v jakém by byl, kdyby došlo k odepsání uvedené částky, případně zaúčtování úplaty, a jejímu připsání na účet poskytovatele platebních služeb příjemce nejpozději dne 5. 8. 2013. Proto tuto povinnost uložil finanční arbitr Instituci ve výroku tohoto nálezu.

Pro tento případ, protože prodlení Instituce trvá od 6. 8. 2013, bude pro výpočet úroků z prodlení rozhodná výše repo sazby stanovená Českou národní bankou ke dni 30. 6. 2013, tedy 0,05 %. Navrhovateli tak náleží úroky z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 431.000 Kč za dobu od 6. 8. 2013 do provedení Platebního příkazu, tedy do připsání částky sporné platební transakce na účet poskytovatele platebních služeb příjemce, tedy společnosti ■.

Podle § 17a zákona o finančním arbitrovi platí, že „[v] nálezu, jímž arbitr vyhovuje, byť i jen zčásti, návrhu navrhovatele, uloží současně instituci povinnost zaplatit sankci ve výši 10 % z částky, kterou je instituce podle nálezu povinna zaplatit navrhovateli, nejméně však 15 000 Kč. Zaplacení 15 000 Kč uloží i v případech, kdy předmětem sporu není peněžitá částka. Sankce je příjmem státního rozpočtu.“

Jak výše uvedeno, provedení sporné platební transakce je v tomto případě zároveň plněním peněžitého závazku Instituce vůči Navrhovateli. Pokud tedy finanční arbitr ve výroku tohoto

nálezu uložil Instituci povinnost provést spornou platební transakci, představuje provedení této platební transakce zároveň plnění ze Smlouvy o účtu coby smlouvy o běžném účtu.

Je tak na místě, aby finanční arbitr uložil Instituci podle § 17a zákona o finančním arbitrovi sankci ve výši 10 % z částky, kterou je Instituce podle nálezu povinna připsat na účet poskytovatele platebních služeb příjemce ze Sporné platební transakce a vyplatit Navrhovateli jako úroky z prodlení.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u č e n í :

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

V Praze dne 24. 10. 2013

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr